

Изази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији Гл.
Црногорца на Цетинје, а
може се и картом упу-
тицом на пошту у Котор.
Дописнице се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће
и на дуже вријеме мње.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Гмунден, 20 августа. — Тесар је дошао данас на подне да походи руску Царицу. На станици га је дочекао руски Царевљин наследник са војводом од Кумберланда, оба у аустријској униформи. После породичног обједна у Царице врати се Тесар на 3 часа у Беч.

Беч, 20 августа. — Вел. војвода Карл Лудвиг са својом супругом кренуо је у Преру да поздравља руску Царицу, која ће сјутра туда проћи на поласку из Гмундена. После часа разговора наставиће Царица пут у Русију.

Наш „Имовински Законик“ у Инглеској.

У најновијој свесци најчувенијег инглеског правничког листа, Law Quarterly Review, има ова биљешка о нашем Имовинском законнику:

„У једној скорошњој (француској) књизи о Црној Гори читамо како је, un Monténégro distingué et érudit M. Bogisich (је дла одличан и учен Црногорац, Г. Богинић) прије више година примио задатак да изради законик за Црну Гору, који још није готов.“

„У том кажевању има двије неисправности.“

Г. Богинић није Црногорац, и грађански законик црногорски не само што је готов колико је замишљен но је већ и објављен и ето је на свету. Ми се надамо да ћемо донијети извјештај о њему, тек се буде превео на француски. (Као што јависмо, на том пријеву већ ради француски правник Ривијер договорно са Г. Богинићем. Ур.)

„Међутим они који се брину за законичност инђијског и мухамеданског закона у Британској Инђији ваља да знају, да се Г. Богинић навлачи и смишљено држао начела да не прима у законик овијех правних обичаја јужно-словенских, који владају унутрашњим склоном црногорске породице.“

У тој биљешки чини нам се нај-

занимљивија примједба о законнику за Британску Инђију. Том примједбом као да је уредник тог уваженог правничког часописа хтно паговјестити онима те им је тај посао повјерен, да не би шкодило ако би се мало обазрели и на ову сасвим нову појаву у законитву, као што је наш Имовински Законик. Да ли ће се радици око инђијског законика осврнути на ту примједбу, не можемо знати; но према уважености поменутог листа, прилика је да хоће. У том случају могло би се десити, да ће наш Имовински Законик у разитку свјетског правног живота доћи до значаја, каква ми нијесмо могли очекивати, и ако се томе правник и зналац не ће много чудити.

ИЗ НОВИНА.

Под насловом „Bulgaricae res“ има „Обзор“ овај чланак:

Хајдучке чете у кнежевини Бугарској узимају врло обесне димензије. Брзојавна жица непрестано нам јавља о новим хајдучким четама или како се у њемачком оригиналу чита „Räuberbanden“. Тако је на примјер прејучер брзојављено из Софије, да је ондјешња полиција уапсила више од педесет особа, за које се сумња, да се баве „разбојничким занатом“. Они, који су покушали да се упротиве ухићењу, те су, тако вели брзојав, сурово зоставили. Преко педесет „разбојника“ ухићено устријед главнега града! Како та вијест дјелује на оног који је прочита?

Данас је недвојбено, да се под тим официозним називом „разбојници“ имаде разумјевати двоје: хајдуке, т. ј. политичке незадовољнике, и праве разбојнике. Ништа наравније да се у земљи гдје влада такви каос, као што у Бугарској појављују многобројне хајдучке чете, т. ј. чете политичких незадовољника, а да има и много чета, које тјерају племенити разбојнички занат на рачун политичких хајдука, дочим официозне вијести из Софије све, и једне и друге тјерају у један калуп. Но да одговоримо на питање, што се човек мора мислити о односају земље, у чијем се главном граду ухвати преко педесет „раз-

бојника“, од којих се многи супротставе ухићењу, на их стражари јавне сигурности зато поштено измрваре? Ми смо вољни вјеровати, да ти „разбојници“ нијесу оно што наш народ разумијева под хајдуци, већ да су то једноставни политички незадовољници, људи, којим је већ дојала данашња развраћеност и подлуна несигурност особе и властитава у земљи, којим је дојала тиранија невољнице, које би семјетска штампа хтјела приказати заступницима бугарскога јавнога мњења, умислимима државницима, узор родољубима. Са политичким противницима се у Бугарској тако поступа, ко није задовољан с владом квинталог хонведа и честите дружбе Стамбулов-Начовић тај ће добити поштењих батина, а затим поћи у бутурницу.

Но ако све и допустимо, да су то прави разбојници, тад још горе по бугарске властодржце, још горе по њихове лажи, које у свијет турају помоћници новина бечких и пештанских, те официозних аустријских „Corr. Bulgariae“ и „Pol. Correspondenz“, јер преко педесет разбојника устријед главнега града, гдје је сигурно полиција најбоље организована, гдје се аргусовима очима чува драгоцен живот принца Кобурга-Кохарја, то је чињеница, која доказује, да у тој земљи влада потпуна анархија, да нико ни часа није си уран својега живота ни имовине.

А и није могуће друкчије. Цијели рад Кобурга Стамбуловаца, цијела њихова државничка мудрост и управна дјелатност састоји у батинању и затварању политичких својих противника. Занимљиви су у том погледу „Доживљаји код бугарских разбојника“, које приоћује у фељетону „Нове Пресе“ госп. Лендер, кога су, како је познато били у Белову ухитили разбојници. Он приповиједа како су већ прије покушали били разбојници да га ухите, но бјегом им уману. На то је мољкао код председника у Базарјанку, нека би у Белову послао неколико оружника, да штите тамошње становнике, но узалуд, обратио се на софијску владу, и непрестано мољкао но све узалуд. „Поновни моји разговори, вели Лендер, с господом министром гледе те ствари оставише жалови, на јер сам имао прилике својим очима гледати, колико посла имају редарствене области, да затворе све оне, који се допуштају у политичком обзиру бити другога мишљења, него ли је влада, то сам појмио, да ниједан жандар нема у Бугарској времена, да се бави прогањањем неколико првавих разбојника на родоном гори.“

Овако пише човек, који није ни Рус ни панслависта, већ који сам признаје, да му је „Нова Преса“ свето писмо.

Још занимљивије је, што приповиједа Лендер о члану разбојничке чете, другом по важности после заповједника (кога да зову „господине капетане“), „војводи“ Кости Гендармина. Једно има само, вели Лендер у том човјеку занимива: „увијек напме када му за неко вријеме дођа разбојнички занат, потражи и добије он државну службу. Већ поново бијаше у служби: као каваз код префекта у Пловдиву, као жандар и т. д. Прије двије године бијаше тајни полицијски агент у Базарјанку. Њеши не може да буде но у — Бугарској“. Тако слиједбеник начела, која проповиједају бечке и пештанске новине.

Њима ипак неће то сметати, да већ сјутра, а лако и у истом броју, у којем ће може бити приоћити Лендерове доживљаје, на другом мјесту напишу, како у Бугарској влада лијепи мир и ред од како је тамо помоћу — Начовићевом и вољом — Стамбулова ступио на престо принц Фердинанд Кобург; но што горе, има још увијек и биће још мјеродавнијих мјеста, која ће подупирати данашње стање ствари у биједној кнежевини. Сиromaшина Бугарска! али што је њима до тога стало, у рачун им иде, врло добро иде у рачун, ако један славенски народ морално и материјално пропаде. „Стари крвник“, који не плаћа сваке суботе и њих ће се у zgodном часу сјетити.

О истој ствари има „Hrvatska“ ову биљешку:

„Пестер Лојд“ јавља, да у Софији влада велико огорчење стога што су неки заступници бугарскога народа, чланови сабрања, отишли у „разбојнике“. Два „разбојника“, чланове сабрања, да је жандармерија ухватила. Та двојица да већ заглавише на вјешала. Сада је потјера за трећим заступником, који да је у разбојничкој чети код Рила. — Чудни су ти односи у Бугарској, кад се већ у њој баве и сами заступници разбојништвом! А тај „П. Лојд“ труби међутим сваки дан, да у Бугарској влада највећи ред, велико задовољство. Јасно је да разбојници у Бугарској нијесу разбојници, него да су то усташе.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

С Н О В И.

Приповијетка Емила Золе.

Овлаштен пријевод.

(Наставак.)

III.

— Ах, лијепо ли бијаше јуче!.. Добро ли је на сунцу!

Хибертина, воштења конач на својој игли, замаха главом.

— А ја сам чисто као сломљена, као да немам руку јутрос! А то је с тога што ми је давно прошло шеснаест година, дијете. Па, мало се излази из куће, те се чељаде одвикне.

Поред свега тога прихвати жена одмах посао. Она је приређивала вјештачке љиљане, пришивајући устришке опточене на окрајцима, како ће изгледати природни.

— Па, првијех врућих дана обично заболи глава, додаде Хиберт, који сјеђаше пред разбојцем спреман да почне обрађивати свилену крпу.

Анђелија дрљемовним очима једнако гледаше кроз прозор у плаветни ваздух и сунчане зраке, које се преламаху на облучју црквеном, те прошапта:

— А мене је освјежила и оснажила јучерашња шетња на пољу!

Како бјеше извезла златно лишће, поче да пришива велику ружу, спремивши крај ћерђева толико удјенутијех игала са разнобојним концима ко-

лико је требало раздичитијех боја да одговарају петљицама и листовима. Поред све пажње коју изискиваше тај њезни посалац, успомене јучерашње шетње навријеше у њеној главци, те засу ријечима. Напомену потанко полазак, па пространо поље, па Откурску градину и у њој поплочану сувоту у којој бијаху ручали, гледајући кроза пукотине старинских, већ гропулијех зидина, како тече Лињел међу врбама, на педесет корака испод њих. Пуна јој глава бијаше градине и њезних силних развалина под грмењем, по којима се може мислити каква некад бјеше она кад је охоло стршила у висину господарећи на двајема долинама! Главна кула, висока шездесет метара, и ако јој је вијенац одбијен, јоште поноси то стоји на своме чврстом темељу, који је дебео петнаест ногу. Осим ње још су двије на виду: кула Карла Великога и Давидова, а њих веже бедем. У градини још се распознају њезни дијелови, на пр. црквица, судска дворница и неке избе. Гледајући остатке од големијех степеница, прагове од прозора, камене клупе и т. д. мора човјек помислити да су то дивови градили за дивове, тако је све то преголемо према данашњим грађевинама. И заиста бјеше то тврд град! Пет стотина ратника могло се у њему бранити тридесет мјесеца, а да им ничега не постане, ни хране, ни остале спреме! кажу књиге староставне. Већ је двести година откако му међу са-

ставцима големијех крпа расте трава и шибле те их раздвајају, откако је сав застрт бршљаном, а на огњишту велике стражарице израстао велик јавор! Али по што сунце зађе, кад се у сутону на три цушкмета наоколо простре сјеника од древнога града, гледаоцу се привиђа да је опет у цјелини, те чисто осјећа као да је под његовом влашћу, осјећа какав бијаше тај каменити силеџија од кога дрхтаху чак и краљеви француски некада!

— Одиста, рече Анђелија, у градини се привиђају ноћу утваре и чују се свакојаки гласови. Кад поћосмо, ја се обрнух и виђех некакве велике бијеле аветиње, које промаљаху поврх кула. Је ли, мајко, да тога има, — а ви и овако знате новијест те градине.

Хибертина се насмијехну.

— Ја, дијете нијесам никад видјела утваре!

— Али, ви знате што се прича о градини?

— То знам јер сам читала у једној књизи и казаћу ти!

Пак започе.

Земљиште на коме је градна прападало је митрополији Ремској, У почетку десетого вијека владика Северн сагради на Откурском вису тврђаву да одбрани крај од навале Нормана, који бјеху већ освајајући прешли ријеку Оазу, а у њу се слијева Лињела. Вијек након тога, неки нашљедник Севернов даде тврђаву у државу Норберту, млађем сину норманскога кнеза,

а за њу да црква прима од Норберта и његовијех потомака по сто динара на годину, сувише да црква буде просвета од свакога намета. Тако Норберт I постаде маркиз Откурски. Од њега рађа дугачки низ властелина, чија имена испунише историју. Гласан је Херве IV, којег црква два пута прокле, јер је крао и харао црквена добра. Тај је витез својом руком једнога дана поклао тридесет грађана, својих поданика. А кад се осили те зарати са краљем Лујом Громорадним, овај му разурн тврђаву. После Хервеа чувен је Раул I, који се завађао са краљем Филипом Августом. Раул је погинуо од копља које му срце прободу у крестоносном походу под градом св. Јована Акрискога. Али је најславнији међу њима Јован V, или Високи Јован. Он 1225-те поново поправи откурску тврђаву и учврсти је тако да је у пезину закљону могао сијевати како ће се закрљити над Француском. Пошто извесе сретно главу из многијех бојева, умрије у своме крвету као шурак Скотенског краља. За њима се прославише које чим Феликс III, који је босоног ходио у Јерусалим, Херве VII, који је тражио своје право на Скотландско пријестоље, и остали многи, силни над силнима, кроза вијекове, па до Јована IX, којино под владавином министра кардинала Мазарена дочека жалост да му држава разори град његовијех старијех. Након кратке опсаде минаше вој-

(М. Р.) Колашин, 6 августа 1888. год. — (П. путнику и дописнику у 30-м броју „Гласа Црногорца“.) — Пошто прочитах ваше путовање крајем р. Таре примјетих да сте по неке свртале с правога пута, на не знам или сте то чинили наилаш или вијесте знали правога пута.

Но што је пак је, ко сврће с пута ваља да се исправи на пут. У вашем путовању набрајате многе православне богомоље које су наши стари подигли и да су скупа пострададе од непријатеља, но овамо народ боље зна причати о порушеним богомољама. А то кад бисте други пут овамо путовали још би сте нашли црквица о којима не помињете у првом путовању. Ви бисте виђели у оне богомоље же се одконављају, да се находе дивно насликани свети ликови и друге лијепе шаре. Ви бисте дознали да је у вријеме устанка на Турке био управитељ у Добриловини калуђер Дужић и он исти почињао мост градити на р. Тари под Добриловину, на истој истој и данас ријечи има.

За све наведено, овамо се добро зна и види. Ви наводите у вашем путовању велике заслуге и јунаштва попа А. Анђе лића, па и зато овамошњи народ зна да је поп лијепо свештеник и да он има лијепи пород синова и шћери, удружи му их боже, зна се и то да је са синовима био у бојевима на Поља као други војници. Само се не зна да је поп одбрањив кућу од Турака да је не изгоре (запале). Зна се да Турци нијесу палили кућа у Поља, само су једну запалили. Турци су само иљачкали и носили из кућа што су нашли, на су тако из понове куће повели краву, понијели с њ и понаву и други прљав. Па пошто су Турци при удару све из куће иљачкали онда је велико чудо, како је поп оста у кући, а још је више чудо како би коме приметали оно што није, јер се мене чини као што је неправдо човјеку скрити јунаштво, тако исто и ватуриги му га. Још ви помињете поједине личности да настојавају за подизање и откопавање цркава и то су општинеке радове које општине у договору раде и послују, па је разлог свијема захвалити за корисне и угледне радове око тога. За грађење нове саборне цркве у овој вароши, остаје радовати се над ушој заори св. пјесма: „Блажени миротворци“ онда ћемо о том продужити ријеч.

Оволико само за исправку путнику.

Подгорица, 20 августа. — (Султанова прослава у Подгорици.) — Јуче је у овој вароши свечаним начином прослављен дан ступања на престо отоманске царевине, Султана Абдул-Хамида-Хана.

У очи дана прославе, све овдашње дамије и мунаретчи, и узвишено брдо Љубовић, бјеху величанствено осветљени, и то са званичне стране.

Сјутри дан упарађено двије чете војника, пред главном дамијом при (благодарнију) молебствију за Султана, олаваху војничке почасте. У дамију стекли се бјеху

ници краљеви куле а бедеме. Што оста иза мина, прождрије огањ. Тако сврши славни зајат у коме је краљ Карло VI. у своме лудилу тражио разби-бриге, у чијим је развалинама доцније Ханри IV. провео осам дана са својом Гаврилом д'Естре. Све те витешке успомене спваху сада у трави око градине.

Анђелија, не остављајући иглице, слушаше страстно и чинише јој се да се величанствене слике из прошлости Откурске градине појављују на разбоју поред ружнице, која се слагаше нежним бојама. Машта је њезина увеличавала те догађаје, отуривши их у давну давнину, гдје бујно расту гатке — а тако се увијек догађа онијема који не знају историје. Она је малко дрхтала од заноса, називући Откурску господу витезове на недосезним висовима, чак чак до врста небесних, чак у ројдству са небесним силама.

— А. мати, наш просвештени и он је од те куће, пошто се зове д'Откурски?

Хибертина одговори да је господин владика од млађе лозе, по што је старија давно изумрла. Зајста чудан случај доведе тога човјека на владичанску столицу, са које су дуго вријеме митроносни главари ратовали против његових старијих! Око 1150-те веки архимандрит заснова бомонску цркву грошком свога манастира. Али на брзо немајући чим да настави грађевину морадоше пре-

сви „правосјерни“ из ове вароши, ће дође и овдашњи вице консул турски г. Ресул; а тако и мјесно чиновништво у парадном руху, уђоше у дамији и одетајаше читање „дуваја“ Султану; иза којег на изласку заори се од војске и народа урнебесно: „живио Султан!“ при чем загрмјеше тонови са табје на Рибници.

По жељи г. Ресула, војска је почашћена с пићем, те јој речени вице-консул најтоплије захваљиваше.

Цијело чиновништво на челу са окружним капетаном г. Јованом Лазовићем, пошло је у г. Ресула на честитање, же су почашћени разним пићем. Г. Лазовић лиже се и наздрави следећу здравицу: „У здравље Њ. Величанства Султана Хамида, срећно владајућег Господара велике турске царевине, а пријатеља Њ. Височанства нашег Књаза и Господара. Боже дај да као владар суусједне нам државе дуго поживи, на срећу свога народа; а пријатељство засновано између Њега и нашег узвишеног Господара, да буде дуготрајно, и да ујемчи љубав међу Њиховим државама.“

Г. Ресул толико захваљиваше, па напи у здравље Њ. Височанству Господару и Књазу као добром пријатељу Султану.

Народ се ваздан весело, дућани и радње бјеху затворене, свирке ваздан кроз варош удараху.

С. Лукачевић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 27 августа.

(Из Двора.) Њихова Височанства провела су у сриједу и у четвртак на Његушима и на Ловћену, са Њих. Св. Књазом Нашљедником и Књазом Мирком.

(Личне вијести.) Јучер, у петак, дошао је на Цетиње Г. др. Сава Бјелановић, уредник „Српскога Гласа“ задарског. Г. Бјелановић бавише се њеколико дана овдје. — Истом приликом је припеио и професор из Моњакова, Г. Клајнфелер.

К њ и ж е в н о с т.

Увјерени да ћемо тим угодити својим читаоцима, кренусмо да им покажемо све што се писало о „Потоњем Абенсеражу“, те ево доносимо из потоњег броја новосадеког „Стражилова“ и овај чланак:

Српски језик у „Потоњем Абенсеражу“ по Шатобријану сијевао Књ. Никола.

Цетиње, 1888. У књ. прн. државној штампарији.

Липи је изашао чланак у „Гласу Црногорца“, гдје се писац тога чланка дохватио и мене, што сам бранно и тумачио, како Црногорци локал акузативом и акузатив локалом замјенјују, као:

капетан у војсци, у доба Карла X. Год. 1830-те, — било је њему тада тридесет, одрече се војничке службе, па (тако барем причају) да четрдесете своје године провађаше бучан живот: трошио је немилине у путовањима, у игри, у сваковрним забавама, имао је мејдана и свакојакјих прилика и неприлика. А томе дође крај како најобичнији долази. Млади господин намјери се у некоме замку на кнегињци Валенсеј, прекрасну дјевојку од деветнаест година а уз то и врло богату. Он се жестоко заљуби у њу, а она у њ ништа мање, те свадба бј на скоро. Тада он откупи градину својих дједова, наумљајући да је оправни што љепше те да се у њу пресели. Девет мјесеца живио је с њом скривен у Анжуском крају, не мијешајући се ни с кијем, сретан потпуно, мислећи како ће поправити зајат. Након девет мјесеца Павлина му роди сина, пак умрвје. — Хибер тапкајући сунђерићем и бијелом бојом свилену крпу, диже главу, кад зачу те ријечи и прошапта: Еј, гле!.. несрећни човјек! — Прича се да умал и он не умрије од жалости — настави газдарија. Петнаест дана након невјестине смрти закалуђери се, атада је протекло двадесет година, те је данас владика. Али (тако барем причају) пунијех двадесет година није хтио на очи сина, с кога мати изгуби живот. Бјеше га намјестио код неког архимандрита, ујака

— Ја сам слушала да је наш владика био ожењен. Је ли то истина, мамиче? пита Анђелија. — Веле да јест. Мени је то причао поп Корнџ. Жалосна је то прича! Владика је од двадесет година био

Ја у Цоку стојат не ћу гурн. — У колону поћих Мркоњића. — Сузе само скачу на очала. —

Ја немам тога чланка при себи, нити му знам написан, нити у којем је броју „Гласа Црногорца“ штампан, само се толико сјећам, да ми се замјерало, што сам те локале и акузативе црногорске бранно, јер су то, по схваћању писца тога чланка, погрјешке. Да чудне филозофије, а још чудније смјелости!*) За велики дио народа српскога казати, да погрјешно говори, кад је парод творца језика. Та језик је израз духа народнога. Тако је некад мислио Милош Светић, који је хтио Вука да исправља. Ја пак кажем, да све, што је у једном језику, да све што народ говори, да је добро, јер језик не бива по вољи појединога човјека, него њега ствара дух читавога народа једнога. Чим народ један

*) Кад г. Живановић „нема тога чланка при себи“, ми ћемо сво прештампати из 21 броја „Гласа Црногорца“ од 24 маја 1887 (Изјатак: „Из науке о језику“) ту „чудну филозофију и још чуднију смјелост“. Ево је:

„Част и поштење великом знацу језика Јовану Живановићу — не пада ми на ум да се мјерим с њим — но чини ми се да се он овом приликом као мало затрчао. Језик је жив организам, па и човјек, те има, па и сваки други организам, свој развој и свој распад, своју прогресивну и своју ретроградну метаморфозу. Кад настане опадање, не мора се то одма чути у цијелом народу. У једном крају може да је језик већ увео, покварен, изражен страном јазалом, окужен разним погрјешкама, док у другом још цијета и храни своју чистоћу. То се највише види у народа који су подјелени на разне државе те на удару разним навалама, као што је српски народ. Нема никакве сумње, да се наш језик, овај којим народ говори, у њекијем крајевима почиње кварити, да постаје погрешан. Ако Живановић хоће да црногорско бркане акузатива и локала није погрешан, да виђох мјесто виђех није погрешан, да Милоше и краље мјесто Милошу и краљу није погрешан, па да све то бива по закону аналогје и укрштаја врте, — може му бити. Ја ћу бити пошљедни који ће му то замјерити, а против, сваком је пјеснику мило да му граматичари допусте што више слободе у језику, што пространију „лицензију појетичку“. — Но г. Живановић лијепо зна, да се по њекијем крајевима говори и пр. владаоц, жетеоц, мјесто — лац, да се у говору брјају замјени свој и његов, и да се то може чути и од немислених људи који не знају другог језика до српског. По каквој аналогји то бива? Зар то није погрешка? Па кад се новинари тих крајева поведу за таквим говором те мисле да тако чине по закону Вукову: „ниши како говориш“, Зар то није криво разумјевање, зар то није осветашње погрешка народнога говора књигом и штампом, те из књиге и штампе опет захвата даље коло ширећи и сијући опашине и кукољ по народу, много брже и поуданије, но што би се иначе ширно да га вије прихватила штајма! То је у језику прамјена онг Шилерова: Das eben ist der Fluch der bösen That, Dass sie forzeugend immer Böses muss gebären. Не, не може бити задатак српске књиге да трче за народним говором свакога краја. Не може бити смисао онг пропис Вукова, да књижевнику каже да је ово оно добро, моногрешно и свето, што чује из уста „народа“, па ма гдје то било, не сумњајући се, не испитујући. Књижевник не смије бити ка њека домаћа животиња, да све позоба што је падо са стола и што је бачено на буњиште. По књижевник ваља да је као пчела те да бира цвијеће с кога ће понијети мед; па, ако нема таквога цвијећа тек до његова улишта, нека полети мало и подаје, по цијелој ливади, по цијелом народу.“ Ми ту, у питању о замјени локала акузативом и акузатива локалом, не видимо да се што замјерало г. Живановићу. Но ако г. Живановић хоће да задјерица, ми му се перимо. Нама се чини да ствар није тако проста као што се мему свиди. — У осталом, у истом чланку „Гласа Црногорца“ има једна замјерка г. Живановићу, но то се нахои у 18-ом броју од 3 марта 1887 и — не тиче се замјене акузатива и локала. — Ур.

Не, не може бити задатак српске књиге да трче за народним говором свакога краја. Не може бити смисао онг пропис Вукова, да књижевнику каже да је ово оно добро, моногрешно и свето, што чује из уста „народа“, па ма гдје то било, не сумњајући се, не испитујући. Књижевник не смије бити ка њека домаћа животиња, да све позоба што је падо са стола и што је бачено на буњиште. По књижевник ваља да је као пчела те да бира цвијеће с кога ће понијети мед; па, ако нема таквога цвијећа тек до његова улишта, нека полети мало и подаје, по цијелој ливади, по цијелом народу.“

Ми ту, у питању о замјени локала акузативом и акузатива локалом, не видимо да се што замјерало г. Живановићу. Но ако г. Живановић хоће да задјерица, ми му се перимо. Нама се чини да ствар није тако проста као што се мему свиди. — У осталом, у истом чланку „Гласа Црногорца“ има једна замјерка г. Живановићу, но то се нахои у 18-ом броју од 3 марта 1887 и — не тиче се замјене акузатива и локала. — Ур.

Ми ту, у питању о замјени локала акузативом и акузатива локалом, не видимо да се што замјерало г. Живановићу. Но ако г. Живановић хоће да задјерица, ми му се перимо. Нама се чини да ствар није тако проста као што се мему свиди. — У осталом, у истом чланку „Гласа Црногорца“ има једна замјерка г. Живановићу, но то се нахои у 18-ом броју од 3 марта 1887 и — не тиче се замјене акузатива и локала. — Ур.

женина, те није желно ни да му се што јавља о дјетету. Еле, тражио је да заборави све. Али кад му некако подметнуше слику синовљу, те кад видје како дјетић наликује мајци покојној, преснијети се. . . . Па, нешто вријеме, а нешто молитве залијечише се рану, јер, јучер ми каза поп Корнџ, да је просвештени дозвоа сина к себи.

Анђелија бјеше довршила ружу, која толико вараше очи да ћаше човјек помислити е мирине. Опет се загледа кроз прозор, па чисто нехотице понови:

— Владичин сја!!

— Да, да, момче лијепо као упису кажу. Отац је хтио да га запопи, али се томе претивно стари ујак, јер као да дијете не заносе прне ризе. Па брата, да се запопи момак који има својих педесет милијуна! Да, да, педесет милијуна, кажу. Јер, од матере му остаде пет милиуна, али се тај новац уложио да се купује земљиште за грађевине у Паризу, те је главница до данас парасла до педесет милијуна. Ето ви, лијеп као упис, а богат као цар!..

Богат као цар, а лијеп као упис! опет не хотице понови Анђелија.

(Наставиће се.)

већи, тим и језик његов мора имати више центара, средокраћа, од којих језик са једнаким особинама све доње допире, докле допире међусобни саобраћај индивидуа. Тако имамо више дијалеката. Имамо дијалекат јужни са црногорским, херцеговачким, босанским и дубровачким, источни са ресавским и сријемским, и западни. Ко може сада казати, који је дијалекат љепши од којегта. Ја мислим, да су сви лијепи и мени није ни један љепши од другогта. Кад би мене питали, којим дијалектом треба да пишемо у српској књижевности, ја бих одговорио: лирске пјесме требало би да пишемо источним дијалектом, јуначке пјесме јужним и то црногорским дијалектом, а науку југозападним дијалектом, т. ј. нијем дијалектом, којим је писао покојни Ђуро Даничић, јер он најбоље одговара старом словенском језику и свијем другим словенским језицима. Мени је дакле драг и мио један дијалекат као и други и све, како се у појединим крајевима говори, мени је добро и лијепо, јер тако народ говори, а језик не може истјецати ни од које друге стране, него једино од народа. А што народ говори, то је истинит, жив говор и њега не смије и не може нико поправљати и исправљати. Њега могу само тумачити и то тако тумачити, да се мора све оно оправдати, како је у њему. У „Потоњем Абенсеражу“ пјесник пише црногорским дијалектом са свијем његовим особинама и по томе није истина, што у 29 бр. Виена нека критикујући „Потоњегта Абенсеража“ вели: Пјесник је придржао пјесне особине стогогорскога дијалекта, али их протрѣбљава усомна рјечко, ронајраће, ако је баћ била пузда загади метра. Колико је овдје ријечи, толико је неистине казано. Пјесник се баш држао са свијем дијалекта црногорскога и ја ћу овдје споменути из „Потоњегта Абенсеража“ једну особину особину црногорскога дијалекта, за коју није никад ни знао критичар Виенџев. Ја сам баш с том намјером и узео перо у руке, да ту особину црногорскога дијалекта истакнем. На друге особине не ћу се ни оспртати, јер су сваком познате, само их критичар Виенџев није могао видјети:

Глаголи четврте врте, који преднаставком инфинитивне основе имају з и с не мијешају по закону а симилације то з и с на ж и ш, као што бива то у другим крајевима српскога народа и у старом словенском језику. За ово наводим из „Потоњегта Абенсеража“ ове примјере:

Мирна мага носаше га По држави Волбдила, Кад му стари летјаху На хагове ка на крила. Стр. 9.

Абен-Амет пролазаше Неком гором од Палмира, Дуна му је пуна туге, Пуна туге и немира. Стр. 9.

А брод кад је угледала Ђе с' прилике китној дуци, К' пој с' упути, а носаше Страх у грудџ, цајет у руци. Стр. 52.

Сваког љета по брдима Од Малаге излазаше, А у она пета долаше, Кад јој драги долаше. Стр. 90.

По другим крајевима српскога народа гласили би ти имперфекти као и у ста-

ром словенском језику: ношаше, пролашаше, излашаше, долашаше, али у оиће на југу, а особито у Црној Гори не мијењају се пискава на нечана у овјем имперфекти-ма. Ти су имперфекти у Црној Гори, по мојем мишљењу, постали по аналогји глагола пете врсте, као: писаше, мирисаше, везаше, дизаше, мазаше. Да не би ко мислио, да су ти имперфекти погрешке српскога пјесника, који је обрадио „Потоњет Абенсеража“, ја ћу гледати да докажем, да нијесу погрешке, него баш праве особине јужнога дијалекта, особито црногорскога. Тако у „Горском Вијенцу“ имамо овај примјер:

Једни сужњи бјеху приковани
У путама на веће бродове,
Те возаху по мору бродове. — 58

У „Јуначком споменику“ Мирка Петровића имамо ове примјере:

Јатаган косац у рукама. — 98.
Што носашу баше и бимбаше — 136.

У „Како је пјевалица излијечила Фра-Бруну“, од Сима Матавуља (види „Стражи-лово“ 25, 26, 27 бр. о. г.), имамо ове примјере: „На другој стијени висаше платно, на коме бјеше насликана гомила људи и пред њима на једној трпезици јела и путијер.“ — „По дну застора на светијем трпезама висаху лијепе оплетене чипке.“ — „Кнез је тесао неке паузнице, и сваки час излазаше пред врата, да види, мијења ли се вријеме.“

У „Јавору“ 27, 28: „Нешто о црногорскијем јуначима“ од Филипа Шпадијера имамо ове примјере: „Шпадијери из Нолог Пазара под Стефаном Црнојевићем, кога мјешчани прозваше по дугој сабли ипади, коју о појасу носаше, Шпадијер.“ — „Пред којом се с јужне стране налазаше и гроб Баја Пивљанина.“

Из „Народних српских пјесама“ од Вука имамо ове примјере:

Што ми боје пролазашу старци. III. 272.
А од силе два друга просаше. Херц. 51.
Непод сабље аллазашу Турци. IV. 320.

Сви су пиеси ови, из којих сам дјела вадио ове примјере, Црногорци, те нема сумње, да су имперфекти, које употребљава пјесник „Балканске Царице“ чисте особине црногорскога дијалекта. Да је рукопис српски „Потоњет Абенсеража“ дошао у руке каквом књижевном људи, као што је онај у „Гласу Црногорца“, (хвала књижевном „кавалеру“ карловачком на милостиву ријечи. Ур.) он би ове имперфекте црногорске исправио, али пјесник „Балканске Царице“, као што јуначки излази непријатељу са својим прима бев бојазни на мегдан, тако исто и са својим књижевним дјелом онаквим, како га је он створио и у какво је рухо он га заодио, излази српском критичару на сусрет.

Другу сам особину примјетно у „Потоњет Абенсеражу“, да се од треће врсте имперфекат прави на југу а особито у Црној Гори и од инфинитивне основе као и у старом словенском језику, н. п. сједијаше одговара потпуно старом словенском облику сјѣдѣше. У осталим крајевима прави се имперфекат ових глагола само од презентатске основе и гласи само сјеђаше или сиђаше. Оваки имперфекти од презентатске основе усвојени су у књижевном језику. Из „Потоњет Абенсеража“ имамо ове примјере за имперфекат од инфинитивне основе:

Мирна мазга носаше га
По држави Бозабдила,
Куд му стари летијашу
На хатове ка на крила. Стр. 9. —

Јер спрема не сјеђаше
И у њу се загледаше
Једно момче презијаше,
Но у образ бједо мало. Стр. 58. —

За потврду оваких имперфеката ево неколико примјера и из „Горскога Вијенца“:

Ту их љетје горијаше сунце. 58.
Око тебе пушке грмијашу. 68.
Вришцијашу хилџаду момака. 68.
Да уз дара сјеђаше мура главо. 77.
Да код краља сјеђаше мој младико 77.

У „Како је пјевалица излијечила Фра-Бруну“ од Сима Матавуља (види „Стражи-лово“ бр. 25) имамо ове примјере: Два коња летијашу пут њих. — На предњем мјесту сједијаше човјек са фесом на глави.

Из „српских народних пјесама“ од Вука имамо ове примјере:

Пољем лду, поље зечијаше. I. 42.
Ал му Совлак огнем горијаше. IV. 183.
Једном другу нога горијаше. II. 11.
А трећему глава горијаше. II. 11.

И у Бранка има овјех имперфеката:
Гораше огњем бев престанка. II. 16.

Ово су двије особине јужнога говора особито пак црногорскога дијалекта, које не знам јесу ли гдје год приближене. Ове се дакле особине имају сматрати као особине, а не као погрешке, као што би неки хтјели. Шта више сједијаше, грмијашу још су правилнији облици према старом словенском облицима сјѣдѣше, гръмѣашх од сјеђаше, гръмѣашу.

Читајући „Потоњет Абенсеража“ спазио сам, да је пјесник „Балканске царице“ читао много пјесника Петра Петровића Његуша и да му је и сувише вјеровао, што се тиче језика, него што би требало.

Тако Петар Петровић има ријеч отачаство, величаство:

Тако ли се служи отачаство. Гор. Вијенац 9.
Величаство витешке ти душе. Гор. Вијенац 9.

Та ријеч долази у „Потоњет Абенсеражу“:

И Голбди и пратња му
У збег собом повијеше
Спожен првог отачаство,
У изгнанству с ким се тј. ше. Стр. 3.

Али и то оне могу,
Да мирисом опонану
Отачаство — изгнаннику
Ваада рану отворену. Стр. 7.

Али пустом узбуђењу
Каки лијек да се даде,
Док ђедона отачаство
Не разгледа и познаде! Стр. 15.

Ријеч отачаство одговара потпуно старој словенској ријечи отъчство, али се мени чини, да је нигдје тако не говоре, него говоре отачанство. Отачаство је правилнија ријеч него отачанство, али бадава, ако се не говори нигдје тако, онда јој нема мјеста у нашој књижи. Ја бих рекао, да је Петар Петровић Његуш тај облик из Србуља присвојио. Кад се на отац дода наставка аство, онда добијамо отачаство, а то потпуно одговара ст. словенском облику отъчство. Та би дакле ријеч потпуно била правилна према старој словенској ријечи, само кад би се говорила у народу, али ја то сумњам, за то бих молио књижевнике на Цетињу, да приближе у „Гласу Црногорца“, да ли се говори отачаство у Црној Гори или не. (То је мучно ухватити, јер је овдје то књижевна ријеч, те ако би се гдје и чула у народу, морало би се узети да је улегла у народ из књиже, а не обратно. Ур.) Отачанство се говори у народу и та је ријеч приближена у Вукову рјечнику. Та ријеч отачанство не одговара облику старом словенском отъчство, а Даничић у својим „Основама“ држи, да одговара, само вели, да је у уметнуто у наставак љство. Ово тумачење Даничићево није добро, јер га не може ни чим доказати. Треба доказати, да је и уметнуто и примјерима то потврдити. Ја мислим, да није и уметнуто у отачанство, него је отачанство морало постати по аналогји овјех ријечи, које бивају од пријдева са наставком ство, као: пијанство, познанство, постојанство, достојанство. По аналогји дакле овјех ријечи постале су и отачанство, божанство (од бог), владичанство, свједочанство, човјечанство. Тако се те ријечи говоре у народу, а није ми познато, да се говори: отачаство, божачство, владичаство, свједочаство, човјечачство.

Тако има још једна ријеч, коју је пјесник „Балканске царице“ примио из „Горскога вијенца“, а то је торжество, торжествовати. Тако у „Горскоме вијенцу“ имамо овај стих:

Опет умна сила торжестеује. 95.

А у „Потоњет Абенсеражу“ долази овај стих:

Арајски се и шпаволски
Витезови ту бореше
И с торжеством од јунашта
То пољике прославише. Стр. 64.

Петар Петровић Његуш има у својим списима доста ријечи руских. Тако је руска ријеч и торжествовати и торжество и кад би хтјели ову ријеч употребити у српском језику, онда би на српском земљишту морала гласити тржанство, тржанествовати. Та ријеч долази од тръжь торъ, с наставком љство, дакле тръжьство тръжьство, celebritas, које би српски по аналогји достојанство, постајанство гласило тржанство. Свечаности и прославања држала су се некад јавно на тргу, отуда дакле и тржанство да значи celebritas, свечаност, прославања. Ово је скоро једина ријеч, коју је пјесник „Балканске Царице“ употребно у српском руху, иначе у оиће по чистој језику надвијеје он Петра Петровића Његуша. Што критичар Viendev вели: S toga se ne ce nitko čuditi, što se slog ove pjesničke preradbe gotovo u svagdje podudara s duhom našega jezika, ја мислим, да је то готово svagdje рекао у вјетар, јер не вјерујем, да би могао и један примјер навести из „Потоњет Абенсеража“, гдје се не подудара с духом српског језика. За то бих ја хтио препоручити ову лијепу књигу српском свијету, али би заман била моја препорука, кад се не може нигдје добити, јер ево и ја сам једва дошао до ње тек преко пријатељства уредника овога листа.

Карловци.

Јован Живановић.

Тежак, основан 1869 год. Илустровани орган српског полупривредног друштва. Власник и издавалац српског полупривредног друштва, одговорни уредник Милутин М. Савић члан управног одбора, секретар министарства народне привреде. Година 19. Број 14. 15 јула 1888 године. Излази мјесечно два пута 1. и 15. сваког мјесеца. Биоград, штампано у краљ. српској државној штампарији. 1888.

Садржај: А. М. Секулић. Обезбјеђивање у земљорадњи. — Министар нар. привреде. О гајењу јечма за употребу нивара. — К. Црногорац. Фабрикација или прерађивање дувана (свршетак). — Јован Јекић. Планинска ива. — Вилешке. Смрчева кучина за пуњење душека и подглавача. — Скоро онало лишће као валано љубре. — Добар у Босни. — Против мува. — Гласник. О српском вину (анализе г. Дра М. Леко). — Дониси. Из Јасенице. — Аранђеловца. — Жуне. — Смедерева. — Књажевца. — Лепнице. — Пожеге. — Тешице. — Бане Баште. — Записници сједишца. Управног одбора. — Приказ књижа. — Питања и одговори. — Огласи.

Љетопис Матице Српске. Уређује А. Хади. Књига 154. 1888. Свеска Друга. У Новом Саду, српска штампарија дра Свет. Милетића 1888.

Преглед. I. Стара и нова психологија. Од проф. Васе Вујића. (Наставак.) II. Свекрва. Шаљива игра у једном чину. Написао Мита Калић III. Грађа за географу Црне Горе. Написао Живко Драговић. (Наставак.) IV. Говори у свечаним сједишцима књижевног одјељења „Матице Српске“: Спомен Ђорђу Рајковићу о св. Сави 1887. Од проф. Јована Грчића V. Хамлет, краљевски дански. Написао Вилем Шекспир, с енглеског превео др. Лаза Костић. (Наставак.) VI. Онет неколико народних игара. Прибрао проф. Мојо Медић. (Свршетак.) VII. Књижевност: Dinarische Wanderungen. Cultur- und Landschaftsbilder aus Bosnien und Herzegovina von Dr. Moriz Hoernes. О цјена М. Петровића. VIII Гласник из српског и словенског свијета: Прослава књижевне педесетогодишњице Јакова Игњативића IX Читуља: Ђорђе Малетић X. Матица Српска: Изводи из записника књижевног одбора и одјељења г. 1887. и 1888.

Рад и именик „Матице Српске“ године 1887. (Рад главне скупштине, новјереници и именик Матице Српске.) У Новом Саду. Српска штампарија дра Светозара Милетића. 1888.

Преглед стања фондова под управом „Матице Српске“ за годину 1887. У Новом Саду. Српска штампарија дра Светозара Милетића. 1888.

Странник, духовни журнал. 1888. Август. С. Петербург.

Содржај: I. На рубѣжѣ двухъ завѣтовъ. Впечатлѣніе, произведенное проповѣдью. I. Предтечи на Іудеевъ. — Свидѣтельства I. Предтечи о себѣ самомъ. — Отношеніе между I. Христомъ и I. Предтечою. — Последніе дни възвѣстной теократіи и наступленіе мессіанскаго царства. (Продолженіе). Е. П. Ак—новъ.

II. Поученіе о наденіи перваго чловека. Архипепископа Никанора.

III. Святій равноапостольный князь Владиміръ. Ко дню 900 лѣтیا крещенія Руси. (Продолженіе). И. Матченко.

IV. Римская пропаганда, ея исторія и настоящее состояніе. (Продолженіе). Проф. арх. Никодима Милшнъ.

V. Дѣятельность русскаго духовенства въ отношеніи къ народному образованію въ началѣ прошлаго царствованія. Ѳ. Благовидова.

VI. Какъ въ простотѣ живутъ люди. Разсказъ изъ галицко русској жизни. Гл. XV.—XVI. Протоіерея И. Гр. Наумовича.

VII. Хроника епархіальной жизни. Дѣятельность Алтайской и Киргизской миссій, Вятскаго, Самарскаго, Пермскаго, Каменецъ-Подольскаго комитетовъ православнаго миссіонерскаго общества и Тамбовскаго Богородично-Казанскаго миссіонерскаго братства за 1887 г. — Миссіонерскіе комитеты въ Екатеринбургской еп. — Православіе и лютеранство въ Рижской еп. — Состояніе раскола и сектанства въ 1887 г. въ Бессараби. — Откровенное признаніе раскольнич. начетчиковъ. — Правительственное распоряженіе по дѣлу о противозаконныхъ дѣйствіяхъ раскольниковъ. — Разъяреніе недоразумѣній при избраніи церковныхъ старостъ. — Распоряженіе Калужской еп. власти о томъ, чтобъ волостныхъ стариницъ не избирать въ должность церковнаго старосты. — Просьба Касевскаго волостнаго правленія къ мѣстной консисторіи сдѣлать распоряженіе о приводѣ церковныхъ старостъ къ присягѣ. — Изъ жизни духовно-учебныхъ заведеній — мужскихъ и женскихъ.

VIII. Иностранная церковная жизнь. По поводу всеороссійскаго юбилея. — Востоку и Западу. — Современное отношеніе запада къ православному востоку. — Очеркъ развитія западныхъ взглядовъ на православный востокъ. — Перемѣна къ лучшему. — Увеличивающееся на западъ сознаніе, что сабъ съ востока. — Частные примѣры. — Личныя впечатлѣнія иностранцевъ, посѣщавшихъ Россію. — Возрастающее убѣжденіе въ односторонности западной культуры. — Предстояція намъ задачи.

IX. Обзоръ журналовъ. Наша духовная и свѣтская періодическая печать по случаю празднованія 900 лѣтیا крещенія Руси. — Ученія изслѣдованія во вопросамъ изъ церковной и политическој исторіи первыхъ дней христіанства на Руси. („Труды Киев. дух. акад.“, июль—июль;

„Христ. Чтен.“, июль—июль; „Киев. Стар.“ и „Рус. Стар.“, июль; „Москов. Вѣдом.“, июль). — Популярныя журнальныя статьи и очерки изъ исторіи принатія христіанства на Руси („Рус. Пал.“, „Воскресен. Дея.“, „Жив. Обзор.“, „Свѣрь“, „Родникъ“, „Дѣтское Чтеніе“, „Дѣтскій Отдыхъ“ и др. — Статьи публицистическія по случаю юбилейныхъ свято-владиміровскихъ празднествъ — мнѣнія и отзывы („Чер. Вѣстн.“, „Свѣтъ“, „Нов. Время“, „Петерб. Вѣд.“, „Сынъ Отеч.“, „Петерб. Листъ“, „Новости“, „Бирж. Вѣд.“, „Правда“, „День“, „Гражданинъ“, „Москов. Вѣд.“, „Рус. Кур.“).

X. Новыя книги. Изданія вышедшія ко дню 900 лѣтیا крещенія Руси. — Русь и Византия въ X. вѣкѣ. Ѳ. Успенскаго. Одесса 1888. — Первая времена христіанства въ Россіи по церковно-историческому содржанію русскихъ лѣтописей. Проф. П. Я. Аристова. Спб. 1888. — Волынь. Историческія судьбы юго-западнаго края. Н. Батюшкова. Спб. 1888. — Девятисотлѣтіе русској Іерархіи. Епархіи и Архіерей. Москва 1888. — Владиміръ Великій. Поэма въ трехъ пѣсняхъ. I. Ѳ. Стагнеліуса. Перев. со шведскаго Головинъ. Петроградъ. 1888.

XI. Извѣстія и замѣтки. Празднованіе 900 лѣтیا крещенія Руси: приготоленія къ празднеству и самое празднество въ разныхъ мѣстахъ Россіи.

XII. Книжная лѣтопись. Книги вышедшія съ разрѣшенія духовной цензуры въ Петербургѣ, Москвѣ и Киевѣ. — Отзывъ объ одномъ юбилейномъ изданіи.

XIII. Объявленія.

Редакторы-издатели:

А. Васильковъ. А. Пономаревъ.

Просвѣта.

Од управнога одбора „Матице Српске“ у Новом Саду примили смо овај:

ПОЗИВ

у редовну годишњу главну скупштину „Матице Српске“.

У смислу устава друштвеног позивате се, као члан матичин, да изволите доћи на редовну годишњу главну скупштину, која ће бити у сриједу 31. августа (12. септембра) ове године у 9 сахата прије подна у дворани српског народног позоришта.

Главнији предмети за расправљање на скупштини: Конститутисање скупштине. — Извјештај о годишњем раду управног одбора. — Годишњи извјештај о књижевном раду. — Избор предсједника, потпредсједника и управнога одбора. — Извјештај главнога фискала о правом пословању. — Примање нових чланова. — Извјештај о прегледним рачунима за год. 1887. — Наредбе министарске о одобреном прорачуну за год. 1888. и о прегледаном и у реду нађеним рачунима из више година. — Прорачуни о свима фондовима за годину 1889. — Предлози о распису књижевних награда из фонда Јована Нале Вел. Сент-Миклушког и Јована и Терезије Остојића. — Избор питомца из стипендијске закладе Петра Костића и Нестора Димитријевића. — Управни одбор подноси нова правила о чиновницима матичиним.

Уједно част нам је у прилогу под /, доставити Вам „Преглед стања фондова под управом „Матице Српске“, у Новом Саду 18. (30.) јуна 1888.

Замјеник предсједник „Матице Српске“:

Паја пл. Новић, с. р.

А. Хаџић, с. р.
секретар.

(Прослава Вукове стогодишњице). Државни епископ савјет одобрио је за прославу Вукове стогодишњице 10.000 динара. Одбор свечаности довршио је све припремне радње, те одлучио, да се свечаност саврши 8, 9 и 10 септембра по нов. Пошто нијесу срећно испали преговори о преносу Вукових костију, прославиће се стогодишњица само књижевном свечаном, која ће почети 8 септембра у вече у нар. позоришту, гдје ће се престављати „Апотеоза Вуку Караџићу“ од покојног Ђ. Малетића. Други дан биће у саборној цркви служба божја и спомен Вуку. Истога дана послје подне свечан говор у дворани велике школе. Трећи дан биће у вече банкет у славу Вуку. (Н. Д.)

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 11 августа. — Ове недеље за прве 4 дана имали смо тихе и средње вјетрове од I. и IV. квад. мирно море и ведро небо, па за два дана средње вјетрове од II. квад. небо облачно и море узбуњено; па иза тога на ново средње вјетрове од I. и IV. квад. мирно море и ведро небо.

На улазак Бојане највише са предливом (јлта мареа) има дубине 4³/₄ нога млетачких.

Бариметар држаше се око 77.

Доједрише:

Траб. црн. „Каролина“, тон. 15, кап. Мехмед Али, из Оциња, празан.
Траб. црн. „Уда Верди“, тон. 27, кап. Омер Јусеф, из Оциња, празан.
Скунер црн. „Хаирлије“, тон. 66, кап. Брахим Адем, из Скадра, празан.
Одједрише:
Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 33, кап. Ф. Сулејман, за Оцињ, празан.
Траб. црн. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. Мехмед Мустафа, за Бар, празан.
Скунер црн. „Хаирлије“, тон. 62, кап. Брахим Адем, за Малту, крцат.

Бар, 14 августа. — Ове недјеље имали смо јужне вјетрове за три дана, тихе и умјерене су мало више, а последије сјеверо западне вјетрове тихе и умјерене, небо ведро и мирно море.

Барометар 76.5. стање температуре Р. 23.

Доједрише и одједрише:

Шкунер аус. уг. „Зебра“, тон. 210, кап. Н. Сутора, су 8 друга, крцат ђумура, из Крдиџа.
Траб. црн. „Аирлије“, тон. 17, кап. А. Бети, из Скадра, празан, и пође крцат ђумура, за Обот.
Траб. црн. „Софија“, тон. 24, кап. Б. Бузук, из Скадра, празан, крцат ђумура, за Скадар.
Траб. црн. „Хаирлије“, тон. 33, кап. Фазли Сулејман, из Оциња, празан, за Обот, крцат ђумура.
Траб. тур. „Реџина Завојани“, тон. 31, кап. А. Лани, из Оциња, празан, за Обот, крцат ђумура.
Траб. црн. „Фортуна“, тон. 22, кап. Д. Бузук, из Оциња, празан, за Обот, крцат ђумура.
Траб. црн. „Велоне“, тон. 22, кап. А. Салио, из Оциња, празан, за Скадар, крцат ђумура.
Траб. црн. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. С. Мустафа, из Оциња, празан, за Скадар, крцат ђумура.
Траб. тур. „Еленица“, тон. 22, кап. К. Мустафа, из Бојане, празан, за Скадар, крцат ђумура.
Пароб. лоџа аус. уг. „Оресте“, тон. 610, кап. Н. Радонић, из Трета и Далмације, крцат, за Арбанију и Крф.
Пароб. лоџа аус. уг. „Делфино“, тон. 500, кап. Е. Лева, из Крфа и Арбаније, крцат, за Далмацију и Трет.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

ПРОМЕТ ДОМАЋИЈЕХ ПРОИЗВОДА ЦРНОЈ ГОРИ.

Никшић, 21 августа 1888.

На данашњем пазару биле су разној трговини цијене ове:

Волови, цијена по комаду 26—30 ф.
— Краве, цијена по комаду 18—18 ф.
— Брави овчи, цијена по комаду 1—4 ф.
— Брави козји, цијена по комаду 1—4 ф.
— Јарад, цијена по комаду 1 ф. до 1 ф. и 50 новч.
— Јагњад, цијена по комаду 1 ф. и 40 новч.
— Прасад, цијена по комаду 1—8 ф.
— Кожице јареће, комад по 80 новч.
— Кожице јагњеће, комад по 40 новч.
— Сир добри, кило по 25 новч.
— Сир прости, кило 12 новч.
— Масло, кило 70 н.
— Скоруп, кило 40 н.
— Жито руметиново, кило 8 новч.
— Брашно руметиново, кило 9 н.
— Пшеница, кило 9 н.
— Раж, кило 7 н.
— Јечам, кило 6 н.
— Кртола, кило 3 е.
— Дуван у листове, кило 60 н.
— Дуван дограм, кило 40 н.
— Восак, кило 1 ф. и 10 новч.

Разне биљешке.

Загребачки листови доносе ову биљешку:

(Морски пси у јадранском мору.) Кад је био око средине августа о. г. уловљен мали морски пас у Пуљу, неке су хрватске новине у Трету уз ту вијест додале примједбу, да су се морски пси раскотили у Јадранском и Средиземном мору „од часа кад је сувачки канал отворен.“ — То су прештамале готово све наше домаће новине, зато држимо за своју дужност поћи истим путем, те изјавити, да у томе нема ни мрве истине. Не ваља питати наше опћинство вијестима, које су у опрци с науком и истином. У кратко да речемо: до данас није јамачно нити цигли морски пас прошао сувачким каналом, и тешко да ће икада проћи; па кад би се то ипак једном случајно догодило, остат ће то увијек изумина без даљих пошљедица. Потанко доказат ћес све то у своје вријеме у „Гласнику хрватскога правословнога друштва“ за год. 1888 С. В.

Читамо у новосадском „Нашем Добу“:

† Борђе Вишњовски, овдашњи

грађанин, по годинама риједак старац, који се родио још 1800, преминуо је 17 авг. о. г. у 100-тој години свога живота. Он је до смрти био крјенак и на ногама, а похвалног спомена у толико више заслужује, што је уписан међу прве основаче овдашње велике српске гимназије са прилогом од 100 ф. С тога су га и више професора са директором гимназије и ученицима, колико их се могло због феерија искушати, отпразили до гроба. Лака му земља и вјечна успомена!

Толико „Наше Доба.“

Но највиша знаменитост у животу покојникову била би, што „се родио још 1800“ а умро 17 авг. 1888 ме — „у 100-ој години свога живота.“

ПАМЕТАР.

За мјесец август.

1 (13) авг. 1863. (прије 25 година) на Широкоме Бригу код Мостара умре херцеговачки бискуп Баринић. Код Турака се заузимао у свакој прилици за католике — тим већма и фанатично мрзио је на православане.

2 (14) авг. 1791. освешана је у Карловцима нова српска гимназија. Први јој директор (до 1797 год.) био је Јован Грос.

3 (15) и 4 (16) авг. 1840. код села витеза у Босни порази везир Веџи паша побуњене Сарајлије потурице, који изгубише своја два главна јунака, Пиња и Дурем бега.

4 (16) авг. 1788. (прије 100 година) Служани граничари отму од Турака Кладушу.

5 авг. 1442. Дривост у Зети преда се Млечићима уз погодбу, не хотећи доћи под кнеза Стефана Вукчића Косачу. Дривост је био у држави деспота Ђурђа Смедеревца, који је заповједио свима приморским градовима, да се у случају турске опасности потичне Млечићима, који ће према уговору њему све вратити. Невјерни Млечићи не вративше деспоту ништа.

6 (18) авг. 1688. (прије 300 година) Бесаревици са Хрваћанима граничарима наново отму Костајницу последије опсаде од неколико дана.

7 (19) авг. 1788. (прије 100 година) Турци ударивше на бесаровце на Беговом Стану испред Дубице, изгубише 210 људи и уступивше.

8 авг. 1288. (прије 600 година) паша Никола IV. позва писмом српску удову краљицу Јелену, да поради да јој се синови, краљеви Драгутин и Милутин покакољиче.

9 (21) авг. 1691. на пустири Михаљевцу код Сланкамена била је велика битка међу бесаревцима под Лудвиком Баденским и Турцима под великим везиром Мустафом Турпилићем. Бесареваца било је 45.000. У одсудан час Срба 10.000 под вицевојводом Јованом Манастирлијом ударивше Турцима с бока и ријешивше битку у корист бесаревцима; они заробише 3 паше и отеше 27 турских барјака. Од Срба погине храбри сомборски капетан Доминик Марковић. Од Турака погине 26.000 људи са великим везиром и 17 паша. Бесаревици изгубише 7.300 људи; добише 159 топова, силну муницију и много друго благо. Турци утекоше у Биоград. Исти дан турске лађе на Дунаву под Сланкаменом одржаше побједу.

10 (22) авг. 1788. (прије 100 година) мајор Ковачевић удари са 600 Личана на Филиповићеве Одаке код Гламоча, спали их, отме 2 барјака и врати се у Срб са многом стоком и коњима.

11 (23) авг. 1838. (прије 50 година) изиђе распис за учебни план у основним школама у Србији.

12 (24) авг. 1788. (прије 100 година) стражмештар Јаканчевић од ђурђевачких граничара запали прошње и коље, којим су Турци били затварали проваљени бедем дубички. За ово јунаштво добије 100 дуката и постане потпорушником.

13 (25) авг. 1793. у боју на висамбурским линијама 500 граничарских катана (Хрваћани) разбију пред бивевалдском шумом нишле коло француских пјешака, 400 посејку, много их више ране. Одиковали су се при томе мајор Боговић стари ритмајстор Чудић; стражмештри (наредници) Марко Огњановић и Петар Поповић и каплар Гајо Летица из Плашкога добише сребрне колајне. Последије овога славнога дјела исте катане разбију 400 француских коњаника, тако, да је у свакога катане била сабља крвава и крзуба: али ту погине јуначина мајор Боговић. У том окршају одликовао се гроф Драшковић.

14 (26) авг. 1788. (прије 100 година) 8000 Турака навале преко ријеке Черне (у Банату), али бише надбијени код Берзаске, по последије два дана узеше они Берзаску, по што у боју силан граничар погине.

15 (27) авг. 1788. (прије 100 година) бесаровци под Лауданом отму последије дуге опсаде Дубицу, пошто су граничари Ђурђевчани и Бановци разбили Турке код Бегова Стана. У Дубици је било још 414

бранилаца. Потурице Дубичке храбро су се бориле на и њихове жене.

16 (28) авг. 1788. (прије 100 година) Турци код Дубице западе граничарима крстине на њивама, на што двије кумпанције (чете) граничара пређу Уну, спале село Чађавицу, отјерају 60 комада говеда и над Турском Дубицом западе чардак, двије куће и жито у пољу.

17 (29) авг. 1781. роди се у Араду Сава Поповић, Текелија. Отац му је био Јован, мати Марта, синовца митрополита Павла Ненадовића.

18 (30) авг. 1688. (прије 200 година) млетачки ђенерал Корнаро са 100 најамника и примораца и ускока паде под Книн и последије двије недјеље дана узме га.

19 (31) авг. 1716. Јован Манастирлија са српском милицијом и сремским граничарима освоји од Турака Шабац.

20 авг. (1 септ.) 1605. потурица Костреш паша отме од Њемаца Острогон.

21 авг. (2 септ.) 1838. (прије 50 год.) Сава Теклија оснује фондацију у Пешти за сиромашније српске синове, који се уче на пештанском свеучилишту. Надзираваће над питомцима и старање о њима повјерио је Матици Српској.

22 авг. (3 септ.) 1788. (прије 100 г.) пуковник Гроздановић (Гвоздановић) са Градишчанима граничарима јуриши ноћу на турски табор код Бербира, отме га и спали, при чему рани пашу Сарајлију.

23 авг. 1445. херцег Стјепан Вукчић начини са Млечићима мир последије рата, који је трајао преко 3 године, понајвише у Зети. Млечићи добију Омшн и све што су држали у Зети, а херцегу на Котор даду 600 дуката годишње, врате му куће у Котору и Задру и даду му једну кућу у Млечићима.

24 авг. 1189. Бесар Фридерик Барбароса стигне са њемачким кретоносцима у Пловдин, који су Грци били оставили, и у њему остане 11 недјеља дана.

25 авг. (6 септ.) 1775. родио се Мирко Ожговић Барлабашевачки; постао беккупом сењско-модрушким и крбавским 1 (13) дек. 1833.

26 авг. 1588. (прије 300 година) добију Мађарско племство Јанковић Даруварски, а 1782 године постану грофовима. 27 авг. 1388. (прије 500 година) војвода Влатко Вуковић са 1700 јунака порази код Билеће у Херцеговини 20.000 Турака под Шајин пашом. Од Турака слабо ко утече.

28 авг. 1388. (прије 500 година) Силет позове далматинске градове и хрватске кнезове у савез против хрватских великаша и босанскога краља, који су се одметнули од законитога свога господара, мађарскога краља Јигмунда.

29 авг. (10 септ.) 1848. војска бана Јелачића поче прелазити Драву у наступању против Мађара.

30 авг. (11 септ.) 1789. у 3 часа последије подне потпуковник Михаљевић са својим врајкорцима посједне Забреж, Остружницу, Сремчицу и Велику Монитаницу, чиме омогући прелазак бесареке војске из Српјема у Србију 1 (12) септ.

31 авг. (12 септ.) 1788. (прије 100 г.) утекне бесарски мајор Филип Вукаловић из Црне Горе, камо је дошао са 400 граничара, да диже Црногорце на Турке, на се упустио у некаква муњења. Црногорци би га убили, да га није узео у окриље митрополит Петар I. „С Н.“

Болести сваке врсте особито *живаца, падавица, слабости желуца, жуђање и слабост ушију, глухоте, главопоље, мигрене, хлороза, и узетост, лијече се сигурно нашим чувеним разумним начином. Лијечењем од четири недјеље постигли смо најчудноватије успјехе у случајима силе, и слабости плућа. Молимо да нам се сасвим повјерљиво пошаље потанко описе болести и да се дода поштана марка за одговор.*

Officiu „Hygicа“ à Breslau II. (Allemagne).

Поруке уредништва.

Г. Остојић Ст. Ерцегу, Љешница. — Наредисмо да вам се пошљу изостали — без наше кришнице — бројеви.

Последије дужег размишљања ријешисмо да оне двије народне пјесме не штампашмо, из разлога што не могосмо примити на душу, да она сумњива мјеста поправљемо од ока. Врло нам је жао, јер су обје пјеме аманто лијепе и занимљиве и удамо се да ће се ваша збирка подичити с њима, особито ако биете имали прилику, да их он један пут чујете од народ пјевача, те да она сумњива мјеста по томе исправите.

Школска Објава.

У књ. црн. Гимназији на Цетињу почиње школска 188³/₉ година 1. Септембра ов. г. по старом календару.

У први разред примају се прелагодинама само они ученици којима није мање од 10 ни више од 15 година, а прела школској сирели само

они који су с добрим успјехом свршили четврти разред основне школе, ако уз то још издрже и пријамни испит.

За то је сваки ученик, који се жели уписати у први разред ове гимназије, дужан понјети са собом крштеницу и свједочанство из четвртога разреда.

Сви остали ученици дужни су при упису ма у који разред показати свједочанство од прошле године. Без тога се не ће ниједан примити у школу.

Уписивање, заједно са пријамним и повторним испитима, траје 28., 29., 30. и 31. Августа ов. г. Ко се не упише у те дане, не ће доцније бити примљен у школу.

Редовна предавања почињу 2. Септембра ов. г.

Цетиње, 10. Августа 1888.

УПРАВА ГИМНАЗИЈЕ.

(3—3)

Школска Објава.

У књ. црн. Богословско-Учитељској Школи на Цетињу почиње школска 188³/₉ година 1. Септембра ов. г. по старом календару.

У ову школу примају се они младићи православне вјере, који су свршили четир разреда ниже гимназије и имају из четвртог разреда свједочанство првог реда.

Уписивање траје од 25. до 31. Августа ов. г. Ко се не упише у те дане, не ће доцније бити примљен у школу.

При уписивању ма у који разред ове школе дужан је сваки ученик показати свједоџбу од прошле године. Без тога се не ће ниједан примити у школу.

Редовна предавања почињу 2. Септембра ов. г.

Цетиње, 10. Августа 1888.

РЕКТОРАТ

Богословско-Учитељске Школе.

(3—3)

ОБЈАВА.

Број 524.

Издаје се на јавни инканат кућа Стане М. Костића, постојећа у овој вароши до куће Лазара Марковљанина и Сава Николчина, Зачирашина, и у улици крајем колеког цетињско-ријецког пута. Кућа је поземљина, тиглом покривена, дугачка 18³/₈ лаката, са бистјијерном. Ко би желио иету кућу купити, нека се пријави овој управи до 8 новембра ов. год.

Цетиње, 23 августа 1888.

Управитељ вароши Цетиња:

Ђ. ВУКОТИЋ.

ОГЛАС.

САМО ЗА 50 НОВЧИЋА МЈЕСЕЧНО МОГУ СЕ ДОБИТИ ДРУШТВА ИТАЛИЈАНСКОГ Црвеног Крста дуготријески биљети, зајамчени Њиховим Величанствима Краљем и Краљицом краљевине Италије.

Главни добитци 100.000, 50.000, 35.000, 30.000, 20.000, 15.000 и 4.000 2.000 италијанских лира. Сваки биљет мора добити Играње је 1 фебруара, 1 маја, 1 августа и 1 новембра.

Четврто играње 1 новембра, прелоручује се купцима.

Цетиње, 1888.

Рапрезентант Карло Ђиљен.